

ХУДОЖНІ ФУНКЦІЇ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У ГУМОРИСТИЧНО-САТИРИЧНІЙ ПРОЗІ МИХАЙЛА ГАФІЇ ТРАЙСТИ

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Філологія.

Випуск 1 (43)

УДК 821.161.2-7.09(498)Трайста:373.7

DOI:10.24144/2663-6840/2020.1(43).337-342

Вотьканич М. Художні функції фразеологізмів у гумористично-сатиричній прозі Михайла Гафії Трайсти; кількість бібліографічних джерел – 8; мова українська.

Анотація. Михайло Гафія Трайста – сучасний український письменник, журналіст, громадський діяч, що живе та працює в Бухаресті (Румунія). У його художньому доробку – проза, лірика та драматургія. Цікаву частину творчості автора займає гумористично-сатирична мала проза. Нашу увагу привернули, зокрема, твори письменника про пригоди колоритного персонажа вуйка Ферішака. Об'єктом дослідження став розділ «Ферішакові рахуби», уміщений у збірці «Верхньорівнянські оповідання» (Бухарест, 2018).

Актуальність роботи зумовлена тим, що художній світ Михайла Трайсти є недостатньо вивченим. Оригінальність ідіостилю, свіжість сюжетів, багатство художньої мови автора є вдячним об'єктом для детального наукового осмислення.

Метою статті є аналіз художніх функцій фразеологізмів у зазначених оповіданнях. Для досягнення мети поставлено та виконано такі завдання: проаналізовано оповідання циклу «Ферішакові рахуби», виокремлено фразеологічні одиниці в тексті, з'ясовано їх роль та художні функції у творі. Ці тези проілюстровано показовими прикладами – цитатами з творів, які демонструють стилістичне навантаження, семантичні відтінки й варіації, які досягаються шляхом використання у тексті фразеологізмів. Автор часто вживає узуальні фразеологічні єдності, але й нерідко творить оказіональні одиниці. Найчастіше трансформація усталеного виразу відбувається шляхом заміни якогось із компонентів його діалектним відповідником або поширенням канонічної структури фразеологізму, що надає додаткового колориту та поглиблює семантику.

Зроблено висновок, що аналізовані явища мови виконують у творі оцінну, емоційно-експресивну, гумористичну функції, а також індивідуалізують портретну характеристику персонажів, чіткіше відображають внутрішній світ героїв. Одну з ключових ролей мають фразеологізми у створенні відповідного антуражу твору (передають колорит місцевості, розкривають особливості говірки, увиразнюють художню ситуацію). У творчій лабораторії митця фразеологізми виступають яскравим художнім засобом, який дозволяє зробити образ більш містким, експресивним, виразним. Письменник залюбки послуговується фразеологічним багатством української мови, додаючи колорит говірки рідної автору Мараморощини.

Ключові слова: М. Г. Трайста, гумористично-сатиричні оповідання, фразеологізми, художні функції.

Постановка проблеми. Розгалужена фразеологічна система мови – свідчення її багатства. Фразеологізми є тими своєрідними мовно-виражальними засобами, що формуються століттями з огляду на історію народу-носія мови, його ментальність, культуру, етнопсихологію.

Українська мова, як відомо, має дуже розмаїту систему фразеологічних одиниць, які глибоко закорінені в національний контекст, примножені в процесі історичного розвитку мови. З джерела народної мудрості, що оформлена в тому числі й у фразеологічних одиницях, активно черпають митці українського слова. Свідомо й несвідомо автори художніх творів увиразнюють, підсилюють свої тексти через використання сталих виразів, що, попри свою лаконічність, відзначаються потужною семантичною місткістю. Така властивість цих мовних одиниць зумовлює цілий ряд їх художніх функцій.

У цьому ключі нашу увагу привернули особливості вживання фразеологізмів у творчості Михайла Гафії Трайсти – українського письменника Румунії, становлення якого відбулося в україномовному середовищі посеред представників іншого етносу.

Аналіз досліджень.

Вивченням природи фразеологізмів та їх функцій займалися такі науковці, як В. Виноградов,

М. Шанський, Л. Булаховський, І. Білодід, М. Жовтобрюх, П. Плющ, Л. Скрипник, М. Алефіренко, А. Пономаренко, Н. Венжинович, В. Папіш та інші.

Відомо, що фразеологізми найповніше розкривають свій потенціал у певному контексті, оскільки несуть стилістичну конотацію, відповідно до мовленнєвої ситуації варіюють семантичні відтінки. Тому чимало мовознавчих досліджень про фразеологічні одиниці здійснено на матеріалі художніх текстів.

Описуючи фрази у творах М. Матіос та В. Шкляра, дослідниця Н. Венжинович підсумовує: «Фразеологізми надають творам національної самобутності, створюють реалістичну народну атмосферу, ілюструють розвиток особистості в соціальному середовищі, формування її характеру, поглядів, вплив громадської думки на вчинки людини. Стилістично зниженого забарвлення діалоги літературних персонажів набувають через вживання розмовних слів. У такий спосіб досягається ефект невимушеної розмови, створюється типова побутова ситуація» [Венжинович 2019, с. 18].

«Використовуючи фразеологізми з художньою метою, – стверджує Ю. Драган, – письменники можуть вдаватися до їх семантико-стилістичного оновлення, не тільки створюючи нові зв'язки й

контексти, а й (при відносній стабільності змісту) модифікуючи, видозмінюючи форму традиційного звороту мови» [Драган 2017, с. 49].

О. Матвієнків щодо функціонування фразеологізмів у тексті зазначає: «Залежно від змісту контексту, рідше від окремого слова чи словосполучення, фразеологічна одиниця набуває відповідного звучання. Зміна структури та лексичного складу (трансформація) сприяє ще тіснішому зв'язку її зі словами контексту» [Матвієнків 2013, с. 38].

Серед функцій фразеологізмів у художньому тексті дослідниця В. Папіш виділяє «зображально-оцінну і зображальну (номінативну), а в зображально-оцінній – додаткові різновиди: позитивної і негативної конотації, пейоративність, створення гумору, іронії, комізму, елемент пожвавлення висловлювання, засіб надання оповіді уснорозмовного колориту, функцію мовної характеристики персонажа» [Папіш 2004, с. 7].

Мета статті – проаналізувати художні функції фразеологізмів у гумористично-сатиричній прозі українського письменника Румунії Михайла Гафії Трайсти. Об'єктом дослідження стали оповідання автора, об'єднані циклом під назвою «Феріщаківі рахуби», що вміщені в збірці «Верхньорівнянські оповідання» (Бухарест, 2018).

Творчість Михайла Трайсти є малодослідженою, чим зумовлюється й актуальність розвідки. Оригінальність індивідуального стилю, неординарність сюжетів, багатство й колоритність художньої мови автора заслуговують на детальне наукове вивчення.

У руслі заявленої мети ставимо перед собою такі **завдання**: проаналізувати зазначені оповідання; виокремити фразеологічні одиниці, з'ясувати їх роль та художні функції в тексті.

Для досягнення мети використовуємо естетико-функціональний, типологічний та лінгвістичний **методи дослідження**.

Вклад основного матеріалу. Михайло Гафія Трайста – сучасний український письменник Румунії, публіцист, громадський діяч. Він є заступником голови Союзу українців Румунії, головою Товариства українців Румунії ім. Т. Шевченка. М. Трайста – член Національної спілки письменників України та Спілки письменників Румунії, редактор кількох періодичних видань.

У солідному творчому доробку автора (близько тридцяти збірок україномовних та румуномовних творів) – і лірика, й проза, й драматургія. Ідейно-тематичне коло художніх текстів митця різнобічне. Колоритну частину прози автора складають твори гумористично-сатиричного характеру. Серед них помітно виділяються оповідання про пригоди яскравого персонажа вуйка Феріщака, що творять своєрідний цикл.

Образ вуйка Феріщака є наскрізним у творчості Михайла Трайсти. Він зустрічається читачеві в багатьох збірках автора. Як правило, ці оповідання складають розділи, об'єднані назвами з семантикою пригод та клопотів: «Смішні пригоди вуйка Феріщака» («Не вір очам своїм», 2009), «Нові пригоди вуйка

Феріщака» («Кладка», 2010), «Феріщаківі рахуби» («Верхньорівнянські оповідання», 2018).

Михайло Феріщак – образ простакуватого, теплого, винахідливого селянина-верховинця, який часто потрапляє в комічні, незручні ситуації та виплутується з них в оригінальний спосіб. Ці оповідання мають сатиричний характер. За спостереженням дослідниці А. Вегеш, вуйко Феріщак «навіть у найтяжчих ситуаціях не втрачає почуття гумору: сміється над іншими, над близькими, над собою» [Вегеш 2019, с. 349]. Науковиця робить висновок, що в антропонімі Феріщак «важливу роль відіграє давній слов'янський поліфункціональний суфікс -щак (-ак, -як, -чак) [...]». Але цей суфікс найбільш продуктивний у різних категоріях іменника: за діяльністю вуйка Феріщака можна назвати трищак (багато говорить, тріщить) [...]» [Вегеш 2019, с. 349].

На нашу думку, ключова риса персонажа у висновку дослідниці окреслена цілком влучно. Мова героя в цих творах виступає потужним засобом характеротворення. Вона щедро пересипана діалектизмами рідної автору говірки, позначена частим використанням фразеологізмів, що, однак, не обтяжує мовлення героя, а, навпаки, увиразнює його та надає експресії.

Однією з основних рис вдачі вуйка Феріщака є його емоційність, вибуховість характеру. Це майстерно підкреслено автором через влучне використання фразеологізмів, вкладених у уста персонажа. У тексті такі фразеологічні одиниці виконують емоційно-експресивну функцію. Наприклад, розсердившись на священика, голову села та лісника, які одночасно покликали до себе Феріщака, спостерігаємо такий монолог персонажа: «*Яку напасть їм гія уд мене?.. Гейби зговорилиса, **грум би їх устріляв із лехманами!** Усі нараз кличуть – пуп, бирув та ще й ягер»* («Добрий заробіток») [Трайста 2018, с. 300]. У наведеній цитаті спостерігаємо авторську трансформацію фразеологізму *грім би побив (прибив, ударив)*, що вживається для вираження великого незадоволення з приводу чого-небудь, побажання комусь нещастя [ФСУМ 1999, с. 198]. Заміна окремого компонента фразеологізму на його діалектний еквівалент надає додаткового стилістичного ефекту – посилює колорит, оживлює мовлення персонажа.

Одвічна тема для сюжетів гумористично-сатиричних оповідань – побутові сварки між подружжям, які Михайло Трайста майстерно моделює. Його персонаж вуйко Феріщак часто конфліктує зі своєю дружиною – тетою Марією, як її названо у творі, на ґрунті господарських справ. В емоційному кипінні персонаж часто використовує фразеологічні звороти розмовного походження, які увиразнюють побутову ситуацію: «***Чорт би тото забрав із фюфнею останньою!***» («Феріщаківі шапка-бирка») [Трайста 2018, с. 309]. Фразеологізм *чорт би побрав (узав, забрав)*, що позначений у Фразеологічному словнику української мови ремаркою *лайл*, служить для підсилення внутрішнього напруження персонажа та надає стилістичної конотації цілій конструкції. Подібну роль виконує фразеологізм *нечистий несе*, що фіксується словником з ремар-

кою *грубо*, який у контексті набуває індивідуально-авторського звучання: «*Але вже терпіти не можу! Добре, што ей нечисте понесло до Согота [...]» («Помуст» [Трайста 2018, с. 314].*

Загалом різні варіації фразеологізмів зі стрижневим словом *чорт*, *нечистий* зустрічаються на сторінках оповідань про Феріщаківі пригоди досить часто: «*Чорт би го забрав разом з біноклем!*» («Добрий заробіток») [Трайста 2018, с. 301], «*Там мав єм, паночку, бістош єм мав, чорт би го взяв*» («Кологуз») [Трайста 2018, с. 316], «*Наступного дня Василя Копу ніби сам чорт виніс з хати й поставив посеред вулиці [...]» [Трайста 2018, с. 310], «Давай триста леїв і вибирай котру хоч, шваги хай потерплять, чорт з ними!» [Трайста 2018, с. 311] («Феріщаків шапка-бирка»). Це пояснюється стилістично зниженою конотацією подібних діалогів і ситуацій, метою автора достовірно відтворити просторічну народну манеру розмови.*

Іноді письменник повторює вживання фразеологізму для більшої переконливості, експресивності, тим самим створюючи враження нагнітання, емоційного напруження: «*Вари та жмакай собі сам, а я пуйду світ за очі!..*

– *Ге, ге!.. Здурила баба... у світ за очі, га?.. Та знаю я який тото «світ за очі»» [Трайста 2018, с. 313] («Помуст»).*

Зустрічаємо в тексті й фразеологізми, що виконують функцію відтворення внутрішнього стану персонажів. Приміром, після пропозиції вуйковій Феріщаків керувати протесією герой був переповнений радістю. Замість розлогих характеристик схвилюваності персонажа, Михайло Трайста використовує влучну й семантично містку фразеологічну одиницю: «*Вуйко Феріщак не знаходив собі місця з радістю, йому здавалося, що тепер дяк Бав'яний одно ніщо у порівнянні з ним» [Трайста 2018, с. 307] («Гаткуйтеся, християни, бо в мості діра!»). В іншій сюжетній ситуації пригнічення персонажа знову ж таки виражено фразеологізмом: «*Далі вуйко йшов, як обпарений [...]» [Трайста 2018, с. 312] («Феріщаків шапка-бирка»). Ступінь переляку і шок тети Марії передано через використання фразеологізму віддати Богу душу: «*Коли тета Марія переступила через поріг своєї хати, то мало не віддала господові душу [...]» [Трайста 2018, с. 314] («Помуст»).***

Жах вуйка Феріщаків переконливо зображено через використання одразу кількох фразеологізмів на позначення хвилювання: «*Волосся на голові стало дибом, спиною поліз мороз, у голові почало шуміти, а в очах темніти...» [Трайста 2018, с. 341] («Смерть дохтора»).* У цьому випадку автор змальовує ступінь нервового напруження персонажа завдяки висхідній градації (клімаксу). Кожен наступний компонент поглиблює, посилює семантику попереднього, нагнітає ситуацію.

Через непорозуміння вуйко Феріщак впадає в розпач і переживає за свого домашнього улюбленця, думаючи, що той загинув через нього: «*Дивися, не доста, што я закочу постолі, але ще й Дохторови єм запрятав сонце, фена би тото взяла, який сес світ пустий!» [Трайста 2018, с. 342] («Смерть*

дохтора»).

В аналізованому випадку спостерігаємо використання оказіоналізму, утвореного від фразеологізму *зайшло сонце навіки (кому)*, що вживається із семантикою «хто-небудь помер» [ФСУМ 1999, с. 843]. Хоча фразеологізм виконує одночасно функцію евфемізму в цьому випадку (вживається в значенні 'позбавити життя', 'вбити'), він все ж психологічно місткіший – бідкання й побивання Феріщаків відчуються гостріше, поглиблюється трагізм сказаного.

Отож, спостерігаємо, що використання фразеологізмів стає своєрідним художнім засобом, що служить для більшої конденсації смислу, дозволяє автору чіткіше виразити психологічний стан героїв, підкреслити нервово напруження, радість, страх чи схвилюваність.

Михайло Трайста використовує фразеологізми і з метою увиразнення портретної характеристики персонажа. Так, замість того, щоб описувати здивування Феріщаків, автор підкреслює: «*Вуйко дивився то на гроші, то на отця Хведора, як теля на нові ворота [...]» [Трайста 2018, с. 302] («Добрий заробіток»).* Спробуємо замінити фразеологізм лексемою з прямим значенням: «*Вуйко дивився то на гроші, то на отця Хведора спантеличено».* Таке порівняння дає змогу простежити, що речення з фразеологізмом і його аналог без використання сталої конструкції створюють кардинально різний ефект на читача. Якщо в другому випадку речення звучить нейтрально, не несе ніякої додаткової інформації, то в оригінальному варіанті фразеологізм створює помітний стилістичний ефект: надає реченню відповідної конотації, робить образ більш виразним. До того ж, варто зауважити, що значна кількість фразеологічних зворотів народнопопулярного походження не позбавлені гумористичного ефекту, який часто супроводжується відтінком іронії, сатири, а часом і сарказму. Така властивість подібних фразеологізмів у відповідному контексті часто виконує функцію засобу творення гумору.

Аналогічний засіб портретної характеристики персонажа Михайло Трайста застосовує при описі другорядного героя твору: «*Лісник глипнув на вуйка, як середа на п'ятницю [...]» [Трайста 2018, с. 306] («Добрий заробіток»).* У наведеній ілюстрації спостерігаємо деяке переосмислення семантики фразеологізму, оскільки, за Фразеологічним словником української мови, він вживається зі словами *к р и в и т и с я*, *с к р и в и т и с я* у значенні 'дуже' та має ремарку *жарт*. [ФСУМ 1999, с. 791]. Комічний ефект у наведеній конструкції справді присутній, але зазначений фразеологізм вжито в значенні 'сердито'. Тобто автор підкреслив грізний вигляд персонажа, акцентував на погляді як ключовій характеристиці зовнішності.

Часто спостерігаємо, що фразеологізми в гумористично-сатиричних творах М. Трайсти виконують оцінну функцію. Це проявляється, приміром, у тому, як Феріщак характеризує того чи іншого персонажа, яким сам постає в очах інших або яку оцінку дає певній ситуації: «*[...] бо коли баба вдома, а ти запізнився в корчмі, то таку веремію встро-*

їть, що **треба святих з хати на двір виносити**» [Трайста 2018, с. 323] («Божа Служба»). Оцінюючи масштаби сварок з дружиною, вуйко Ферішак використовує саме фразеологізм зі значенням «неможливо витерпіти» [ФСУМ 1999, с. 96], щоб передати ступінь напруженості ситуації, міру вияву ознаки.

Зустрічаємо на сторінках оповідань про пригоди вуйка Ферішака й фразеологізми, що надають мовленню персонажів пейоративності: «**Вмісто того, абис сокотив кози, вилуплюєш очі круз кукул [...]**» [Трайста 2018, с. 307] («Добрий заробіток»). Уживання цієї сталого конструкції посилює відтінок зневажливості, згрубілості в репліці героя. З погляду стилістичної конотації, це доречно в аналізованій художній ситуації, адже лісник лає вуйка за недогляд і недобросовісне виконання своїх обов'язків.

Розповіді про пригоди вуйка Ферішака є гумористично-сатиричними за природою. Часто комізм зображеної ситуації підсилюється умінням головного героя закинути гостре слівце (вголос чи про себе). Дослідниця А. Пономаренко зауважує, що «письменники часто модифікують загальнозживані фразеологізми з метою досягнення гумористичного ефекту» [Пономаренко 2003, с. 32]: «**Ніякого доброго поступку уд неї не жди, бо лиха, як шаркань, ані слова доброго не жди, бо не дужедешся, май скоро рак перне, ніж она добрим вітром дихне [...]**» [Трайста 2018, с. 309–310] («Ферішакова шапка-бирка»). У наведеній ілюстрації спостерігаємо трансформацію фразеологізму *коли рак свисне* шляхом заміни одного з компонентів. Цей оказіоналізм містить експресивну конотацію, передає ступінь роздратування, досади персонажа, але одночасно викликає сміх у читача, а в поєднанні з окремими діалектними виразами створює незабутню живо-розмовну стилістику твору.

Обурюючись, що хтось посмів повчати його, Ферішак іронізує: «**Знає він з носа в рот...**» [Трайста 2018, с. 340] («Смерть дохтора»). Цей фразеологізм знову ж таки посилює народнопопулярний колорит твору, похваляює мовлення персонажа, характеризує його внутрішній стан і створює гумористичний ефект.

Індивідуально-авторського звучання Михайло Трайста надає фразеологізмові *не всі вдома* шля-

хом розширення усталеної конструкції, додаванням компонента: «**У тебе, Міха', не всі кози вдома**» [Трайста 2018, с. 299] («Добрий заробіток»). Такий прийом надає фразеологізму нового звучання та комічного відтінку.

Засобом творення іронії та гумору в оповіданні «Газдівське свято» виступають, приміром, фразеологізми, навмисне вжиті автором для підсилення один одного: «**Після чого починає споминати, що він був добрим цімбором із ньяном газди, що добре знав його діда, прадіда, що вони якісь там роди – **прииший кобилі хвіст****» чи «**п'яте колесо у возі**» [...]» [Трайста 2018, с. 335] («Газдівське свято»). Автор свідомо акцентує на використанні цих синонімічних фразеологізмів в аналізованому контексті для більшого увиразнення думки, підсилення комічного відтінку.

Висновки. Отже, у гумористично-сатиричній прозі Михайло Трайста вдячно послуговується фразеологічним багатством української мови. Він активно використовує узуальні фразеологізми, а також творить індивідуально-авторські (оказіональні) фразеологічні одиниці. Ці експресивні мовні явища виступають яскравим художнім засобом у його творчій лабораторії. У гумористично-сатиричних оповіданнях автора фразеологізми виконують такі художні функції, як емоційно-експресивну, оцінну, функцію характеристики внутрішнього світу персонажа, творення комічного та індивідуалізації портретного опису героя. Особливе значення фразеологізми відіграють для відображення атмосфери середовища, створення відповідного колориту та загальної настроєвості твору, оскільки трансформація фразеологізму у творах М. Трайсти найчастіше відбувається через заміну літературного компонента діалектним відповідником або трансформацію граматичної форми.

Результатом утілення авторського задуму про яскравого персонажа вуйка Ферішака є комічна ситуація, що супроводжується відтворенням розмовного колориту рідного автору українського села Верхня Рона, що на Мараморощині (Румунія). Мова творів митця та її роль у забезпеченні ідейно-художньої своєрідності текстів є беззаперечною, що переконує в необхідності подальшого наукового осмислення його художнього світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вегеш А. Народний гумор у літературно-художніх антропонімах сатиричних творів Михайла Трайсти. *Relatii Romano-ucrainene. Istorie si contemporaneitate. Romanian-Ukrainian relations. History and contemporaneity. Румунсько-українські відносини. Історія та сучасність*. Editory Irina Liuba Horvat. Anastasia Vehesh. Satu Mare: Editura Muzeului Satmarean – Bucuresti: Editura RCR Editorial, 2019. S. 343–354.
2. Венжинович Н. Фраземи з компонентами-соматизмами у творах М. Матіос та В. Шкляра. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія / М-во освіти і науки України, Держ. вищ. навч. заклад «Ужгород. нац. ун-т», філологічний ф-т; [Редкол: Н. Ф. Венжинович (голов. ред.), В. В. Барчан, Н. П. Бездзір, Ю. М. Бідзіля та ін.]. Ужгород: ПП Данило С. І., 2019. Вип. 2 (42). С. 13–21.*
3. Драган Ю. М. Стилістичні функції фразеологічних одиниць в історичній прозі А. Кашенка. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 8. Філологічні науки (мовознавство і літературознавство)*. 2017. Випуск 9. С. 49–57. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/24632> (дата звернення: 14.06.2020).
4. Матвієнків О. Особливості функціонування фразеологічних одиниць у художньому тексті. *Вісник Львівського університету. Серія: Іноземні мови*. 2013. Вип. 21. С. 37–43. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/>

Vlnu_in_mov_2013_21_7 (дата звернення: 14.06.2020).

5. Папіш В. А. Семантико-функціональна природа фразеологізмів у художній прозі закарпатоукраїнських письменників (40–90 рр. XX ст.) : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Ужгород, 2004. 21 с.
6. Пономаренко А. Ю. «Чи закинути кругле слівце...» (про фразеологізми в художніх текстах). *Урок української*. 2003. № 5–6. С. 31–32.
7. Трайста М. Верхньорівнянські оповідання. Бухарест: RCR EDITORIAL, 2018. 356 с.
8. Фразеологічний словник української мови / уклад.: В. М. Білоноженко та ін. Київ: Наукова думка, 1999. 984 с.

REFERENCES

1. Vehesh A. (2019) Narodnyi humor u literaturno-khudozhnikh antroponomakh satyrychnykh tvoriv Mykhaila Traisty [Folk Humor in the Literary and Fiction Anthroponyms of Satirical Works by Mykhailo Traista]. *Relatii Romano-ucrainene. Istorie si contemporaneitate. Romanian-Ukrainian relations. History and contemporaneity. Rumunsko-ukrainski vidnosyny. Istoriia ta suchasnist*. Editory Irina Liuba Horvat. Anastasia Vehesh. Satu Mare: Editura Muzeului Satmarean – Bucuresti: Editura RCR Editorial. S. 343–353 [in Ukrainian].
2. Venzhynovych N. (2019) Frazemy z komponentamy-somatyzmamy u tvorakh M. Matios ta V. Shkliara [Phrases with Components-Somatisms in the Works of M. Matios and V. Shkliar]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: Filolohiia / M-vo osvity i nauky Ukrainy, Derzh. vyshch. navch. zaklad «Uzhhorod. nats. un-t»*, filolohichni f-t; [Redkol: N. F. Venzhynovych (holov. red.), V. V. Barchan, N. P. Bedzir, Yu. M. Bidzilia ta in.]. Uzhhorod: PP Danylo S. I. Vyp. 2 (42). S. 13–21 [in Ukrainian].
3. Drahan Yu. M. (2017) Stylistychni funktsii frazeolohichnykh odynyts v istorychnii prozi A. Kashchenka [Stylistic Functions of Phraseological Units in the Historical Prose of A. Kashchenko]. *Naukovyi chasopys NPU im. M. P. Drahomanova. Serii 8. Filolohichni nauky (movoznavstvo i literaturoznavstvo)*. Vypusk 9. S. 49–57 [in Ukrainian].
4. Matviienkiv O. (2013) Osoblyvosti funktsionuvannia frazeolohichnykh odynyts u khudozhnomu teksti [Functional Features of Phraseological Units in the Literary Text]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii: Inozemni movy*. Vyp. 21. S. 37–43 [in Ukrainian].
5. Papish V. A. (2004) Semantyko-funktsionalna pryroda frazeolohizmiv u khudozhnii prozi zakarpatoukrainskykh pysmennykiv (40-90 rr. XX st.) [Semantic and Functional Nature of Phraseologisms in the Fiction of Transcarpathian Ukrainian writers (40-90 years of the twentieth century)]: avtoref. dys. ... kand. filol. nauk: 10.02.01. Uzhhorod. 21 s. [in Ukrainian].
6. Ponomarenko A. Yu. (2003) «Chy zakynuty kruhle slivtse...» (pro frazeolohizmy v khudozhnikh tekstakh) [“Whether to throw a round word...” (about phraseologisms in literary texts)]. *Urok ukrainskoi*. №5–6. S. 31–32. [in Ukrainian].
7. Traista M. (2018) Verkhnorivnianski opovidannia [Upper Plain Stories]. Bukharest: RCR EDITORIAL. 356 s. [in Ukrainian].
8. Frazеolohichnyi slovnyk ukrainskoi movy (1999) [Phraseological Dictionary of the Ukrainian Language] / uklad.: V. M. Bilonozhenko ta in. Kyiv: Naukova dumka. 984 s. [in Ukrainian].

FICTION FUNCTIONS OF PHRASEOLOGISMS IN MYKHAILO GAFIA TRAISTA'S HUMOROUS AND SATIRICAL PROSE

Abstract. Mykhailo Gafia Traista is a contemporary Ukrainian writer, journalist, and public figure living and working in Bucharest, Romania. His fiction works includes prose, lyrics and drama. An interesting part of the author's work is humorous and satirical short prose. Our attention was drawn, in particular, to the writer's works about the adventures of the colourful character Uncle Ferishchak. The object of the study was the section “Ferishchak's Accounts”, included in the collection “Upper Plain Stories” (Bucharest, 2018).

The topicality of the work is due to the fact that the fiction world of Mykhailo Traista is insufficiently studied. The originality of the idiosyncrasy, the freshness of the plots, the richness of the author's fiction language are a grateful object for detailed scientific reflection.

The purpose of the article is to analyze the fiction functions of phraseologisms in these stories. To achieve this goal, the following tasks were set and performed: the story of the cycle “Ferishchak's Accounts” was analyzed; phraseological units in the text are singled out, their role and artistic functions in the work are clarified. These theses are illustrated by illustrative examples – quotes from works that demonstrate the stylistic load, semantic nuances and variations that are achieved through the use of phraseologisms in the text. The author often uses casual phraseological units, but also often creates occasional units. Most often, the transformation of a fixed expression occurs by replacing one of its components with a dialectal equivalent or by spreading the canonical structure of phraseologism, which gives additional colour and deepens semantics.

It is concluded that the analyzed phenomena of language perform in the work evaluative, emotionally expressive, humorous functions, as well as individualize the portrait characteristics of the characters, more clearly reflect the inner world of the characters. One of the key roles is played by phraseologisms in the creation of the appropriate entourage of the work (convey the colour of the area, reveal the features of speech, emphasize the

artistic situation). In the master's creative laboratory, phraseologisms are bright artistic tools that allow you to make the image more capacious, expressive, expressive. The writer fondly uses the phraseological richness of the Ukrainian language, adding the colour of the native dialect to the author of Maramures.

Keywords: M. G. Traista, humorous and satirical stories, phraseologisms, fiction functions.

© Вотьканич М., 2020 р.

Мар'яна Вотьканич – аспірант кафедри української літератури Ужгородського національного університету, Ужгород, Україна; <https://orcid.org/0000-0002-4491-4635>

Mariana Votkanych – postgraduate student of the Department of Ukrainian Literature, Uzhhorod National University, Uzhhorod, Ukraine; <https://orcid.org/0000-0002-4491-4635>